

BOUWSTENEN

VOOR SOCIAAL

Chefs vastgoed

15 maart – Deventer

20 maart – Venlo

26 maart - Zwolle

3 april – Amsterdam

Doel van de dag

- Aan de slag met 4 thema's uit de agenda
- Waar staan we en waar naar toe?
- Inhoudelijk maar ook (organisatorisch) samen als platform
- Kijkje in de keuken van Deventer
- Overige zaken die spelen

Programma

10.15	Verduurzamen
12.15	Rondleiding
13.00	Lunch
13.30	Passende voorzieningen
14.00	Professionaliseren
14.30	Informatiemanagement
15.00	En verder
15.30	Rondleiding bieb
16.00	Borreltje

1. Verduurzamen

Ingrid de Moel, Jan Kappers en anderen

Toelichting op ontwikkelingen, routes en rol van het platform

Landelijke afspraken

Vastgelegd in:

- Energie-akkoord (2013)
- [Interbestuurlijk programma](#) (IBP 2018)
- concept Klimaatakkoord gebouwde omgeving (2018)

Doelen/(concept) afspraken

- 2020 2,5 PetaJoule energiebesparing
- 2020 BENG voor nieuwbouw (zo opgeleverd dat het van het gas af kan)
- 2025 label A en volledig duurzame inkoop
- 2030 50% CO2 reductie tov 1990 (1Mton)
- 2040 circulair, energieneutraal, 95% CO2 reductie tov 1990 en circulair

Stand in gemeenteland

Beleid en sturing

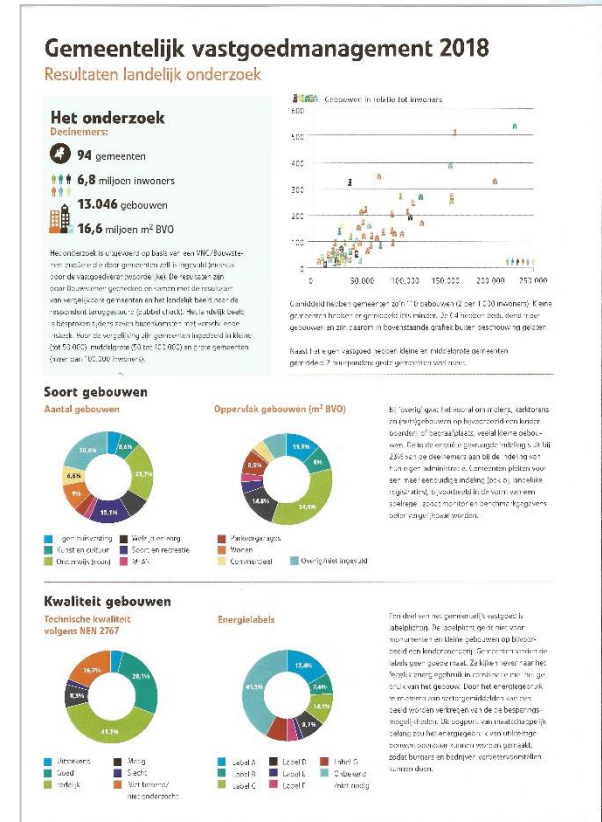
- Al veel beleid gemaakt
- Landelijk beeld waar we staan ontbreekt
- Sturingsinformatie niet compleet

Uitvoering

- Bij veel (1/2) gebouwen is de schil geïsoleerd.
- Nog veel te halen door maatregelen die zich snel terug verdienen (<5 jaar)
- Start gemaakt met energieopwekking (zonne-energie)
- Circulair nog in de kinderschoenen/zoekende

Nodig

- Andere kijk op gebouwen, ander gebruik, meer afgestemd met omgeving
- Betere uitvoeringscondities (draagvlak, professionaliteit, innovatie, geld)

Routes

Aanpak verduurzaming

- Maatsch. vraag/druk:
- Leerlingen/ouders
  - Gebruikers/burgers
  - Politiek/bestuur
  - Omgevingsdienst

Initiatiefnemers

- Losse maatregelen / laaghangend fruit:
- 5 jaars maatregelen Wm
  - Zonnepanelen
  - .....

Kennis (o.a. [praktijkervaring](#))
 Geld (onderhoudsbudget, eigen vermogen en subsidies)
[Wegwijs in infoplicht](#) Wet Milieubeheer

Meer draagvlak

- Gebruikers/leerlingen/docenten
- Medezeggenschapsraden
- Verenigings-/stichtingsbesturen

[Extra kennis \(ontwikkeling\)](#)
 Extra investering
 Innovatie technisch, organisatorisch (product en procesinnovatie)

Concept 8 februari 2019
 Gebruik met bronvermelding toegestaan
 Aanvullingen en verbeteringen welkom

- Inpassing in het normale werk:
- Nieuwbouw/renovatie gebouwen of bouwdelen (ENG als optie)
  - Sturings en uitvoeringsdata op orde
  - Onderhoud van MIOP naar DMJOP
  - Inregelen
  - Inpassen in (huur)overeenkomsten, inkoop en subsidievoorwaarden

Kennis
 Andere routines/[spelregel](#): (processen)

Extra / anders

Integrale route gereed in 2020

Volgende stap

Tijd
 2019

Afgewerkte
 bouwprojecten

- Andere gebouwen
- Optimaliseren ruimtegebruik; liever [hele portefeuille](#) dan [deelportefeuilles](#); onderwijs (IHP), sport, enz.
  - Gebouw als energie opwekker, gasloos, slim en met andere materialen
  - Anders aansturen; eindnormering (kWh/m2 in 2021), prestatiebesturing, [sturingsdata](#) (datamodel in 2021), anders [organiseren](#) en anders financieren (oa NIA/Invest NI, Nationaal energiebesparingsfonds) en andere wetten
  - Andere uitvoering o.a. [anders contracteren](#) (innovatief aanbesteden).

- Ander gebruik
- [Nieuwe concepten](#)
  - Prioritering SDG's (duurzaamheidsdoelen) en vertaling naar bedrijfsplan, exploitatie
  - Verminderen/optimaliseren ruimtegebruik (delen, roosteren en routes).
  - Energiecoach/duurzaamheidscoach/green offices
  - .....
  - .....

- Meer afgestemd met de omgeving
- Vertaling naar ruimtestrategieën
  - Regionale Energiestrategie (RES)
  - Gasloze wijken
  - Warmtestrategieën (plan 2021)
  - Lokale/regionale afspraken
  - Innovatieprogramma (KIA).
  - Omgevingswet (vanaf 2022)

Waar staat je gemeente

**En wat nodig voor de volgende
stap?**

Acties infoplicht

- Rijk (EZK): Geen vertaling naar gemeenten, scholen, enz.
- Bouwstenen: vertaling met elkaar opgepakt
- 2 cases Arnhem: gemeentehuis, sportaccommodatie
- 1 case Carmelcollege; school
- Actualiteitencollege 26 maart 2019
- Helpt dit vooruit? Wat nodig?

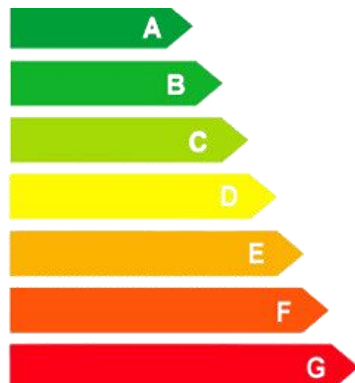

Acties Energiebesparingsprogramma

Gericht op scholen (BZK)

- RVO: afstemming communicatie
- Ruimte OK: bezoekt individuele scholen
- Bouwstenen: bijdrage aan communicatie(plan), delen praktijkervaring, ondersteuning VNG
- Helpt dit vooruit? Wat nodig?

Acties Routekaarten

Vanuit Klimaattafels

- Meerdere routekaarten; gemeenten (VNG), onderwijs (PO/VORaad, (onderwijs), zorg (xx) en sport (RVO)
- Bouwstenen niet betrokken/gevraagd, wel ideeën en aangeboden mee te denken (niet gebruikt)
- Wat er ligt sluit niet aan bij gemeenten
- Signaal afgegeven aan 2 leden VNG-commissie
- Gesprek aangevraagd bij VNG
- Helpt dit vooruit? Wat nodig?

Acties platform energietransitie

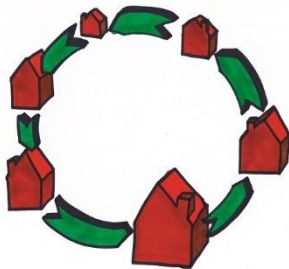
Vanuit BZK (KIP)

- Doel en activiteiten hetgeen we al doen, maar ingekaderd
- Onder paraplu van RVO
- 1^e kring met RVO (dubbelrol), TNO, Milieuplatform zorg, kenniscentrum sport, Bouwstenen, Ruimte OK, Rijksdienst cultureel erfgoed
- Rol Bouwstenen onzeker.
- Veel geld beschikbaar voor 2019. Wellicht later meer
- Helpt dit vooruit? Wat nodig?

Acties Circulair en duurzaam

Vanuit ??

- Gaat ook over materiaal gebruik en sociale duurzaamheid
- Nederland circulair in 2050 (2016), Grondstoffenakkoord 2017, Transitieagenda bouw 2018 – 2023, Circulaire economie (2018)
- Landelijke acties ??

Samenwerking met Den Haag?

- Top down
- Sectorale, traditionele aanpak
- Gemeenten als uitvoerder (niet als gelijkwaardige partij)
- Complex georganiseerd (meerdere lijnen, veel afstemming)
- Rol Bouwstenen onduidelijk
- Setting waarin samengewerkt moet worden met RVO en Ruimte OK is lastig (geen duidelijke rolverdeling, veel ruimte voor concurrentie ipv samenwerking, te weinig transparantie in belangen).

Wens

- Betere samenwerking
- Niet top down of bottom up maar meer gezamenlijk
- Doel en inhoud gedreven
- Duidelijke rolverdeling
- Met focus (voor snelheid) én brede blik (meer integraal)
- Transparant
- Open en eerlijk
- In een setting die tot samenwerking uitnodigt

Wordt dit gedeeld?

Wat we samen hebben gedaan

Maatschappelijk vastgoed op de kaart gezet en de professionalisering én verduurzaming aan de praat gekregen door:

- Gezamenlijke agenda
- Onderzoek
- Kennisuitwisseling
- Kennisontwikkeling
- Eigenaarschap waar hij hoort

AGENDA MAATSCHAPPELIJK VASTGOED 2019

Gezamenlijke agenda

Bouwstenen voor Sociaal is een sectorverbindend platform van en voor bestuurders, managers en professionals in maatschappelijk vastgoed, waaronder gebouwen voor buurten, onderwijs, opvang, cultuur, sport, wetzijn, informatie en zorg.

Bouwstenen staat voor vinden (van kennis en informatie), verbinden (van mensen), vooruitkomen (verbeteren). Onafhankelijk en met een gezamenlijke agenda.

In 2019 is de landelijke Agenda Maatschappelijk Vastgoed gericht op het verduurzamen van het vastgoed, voorzieningen die beter passen bij deze tijd, een professionelere uitvoering en een slimmere aanpak.

Ontwikkelande partners

Bouwstenen wordt inhoudelijk en financieel gedragen door partners. Zij delen hun kennis en ervaring in Bouwstenenverband, brengen elkaar op ideeën, ontwikkelen tools en helpen elkaar en de rest van het werkveld vooruit.

In feite bouwen we met deze 155 partnerorganisaties een nieuwe vastgoedsector op; een sector die 15 jaar geleden, toen we het begrip maatschappelijk vastgoed introduceerde, nog niet bestond. Een nieuwe sector roept publiek gefinancierd vastgoed met een maatschappelijke functie en bijzondere wijze van financieren en verantwoorden.

	Besturen	Rechtstreeks bereik
Gemeenten	355	1.630
Andere overheden		135
Corporaties	330	525
Onderwijs (PO en VO)	1.300	3.565
Onderwijs (MBO, HBO en WO)	145	890
Gezondheid en zorg		275
Overige		2.190
Totaal		9.210

Groot bereik ((OO))

Het Bouwstenenplatform deelt haar kennis en ervaring gratis, ruimtelijk en rechtstreeks met het bredere werkveld, onder andere via digitale nieuwsbrieven en publicaties. Daarnaast staat Bouwstenen in contact met het werkveld via social media.

Eigen agenda uitwerken

Aanpak verduurzaming

- Maatsch. vraag/druk:
- Leerlingen/ouders
  - Gebruikers/burgers
  - Politiek/bestuur
  - Omgevingsdienst

Initiatiefnemers

- Losse maatregelen / laaghangend fruit:
- 5 jaars maatregelen Wm
  - Zonnepanelen
  - .....

Kennis (o.a. praktijkervaring)
Geld (onderhoudsbudget, eigen vermogen en subsidies)
Wegwijs in infoplicht Wet Milieubeheer

Meer draagvlak

- Gebruikers/leerlingen/docenten
- Medezeggenschapsraden
- Verenigings-/stichtingsbesturen

Extra kennis (ontwikkeling)
Extra investering
Innovatie technisch, organisatorisch (product en procesinnovatie)

Concept 8 februari 2019
Gebruik met bronvermelding toegestaan
Aanvullingen en verbeteringen welkom

- Inpassing in het normale werk:
- Nieuwbouw/renovatie gebouwen of bouwdelen (ENG als optie)
  - Sturings en uitvoeringsdata op orde
  - Onderhoud van MIOP naar DMJOP
  - Inregelen
  - Inpassen in (huur)overeenkomsten, inkoop en subsidievoorwaarden

Kennis
Andere routines/spelregel: (processen)

Extra / anders

Integrale route gereed in 2020

Volgende stap

Tijd
2019

2030
2050

Afgebouwd
overstroomde

Andere gebouwen

- Optimaliseren ruimtegebruik; liever hele portefeuille dan deelportefeuilles; onderwijs (IHP), sport, enz.
- Gebouw als energie opwekker, gasloos, slim en met andere materialen
- Anders aansturen; eindnormering (kWh/m2 in 2021), prestatiebesturing, sturingsdata (datastelsel in 2021), anders organiseren en anders financieren (oa NIA/Invest NI, Nationaal energiebesparingsfonds) en andere wetten
- Andere uitvoering o.a. anders contracteren (innovatief aanbesteden).

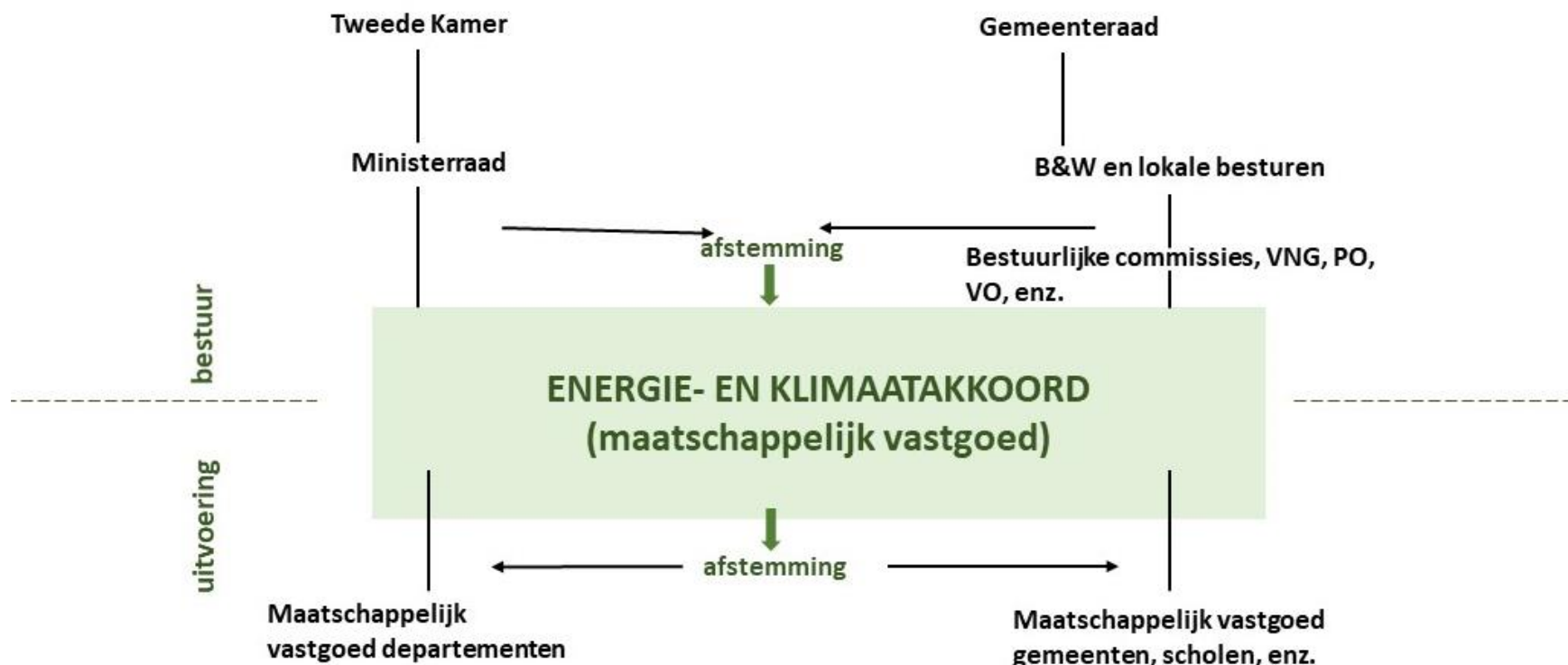
Ander gebruik

- Nieuwe concepten
- Prioritering SDG's (duurzaamheidsdoelen) en vertaling naar bedrijfsplan, exploitatie
- Verminderen/optimaliseren ruimtegebruik (delen, roosteren en routes).
- Energiecoach/duurzaamheidscoach/green offices
- .....
- .....

Meer afgestemd met de omgeving

- Vertaling naar ruimtestrategieën
- Regionale Energiestrategie (RES)
- Gasloze wijken
- Warmtestrategieën (plan 2021)
- Lokale/regionale afspraken
- Innovatieprogramma (KIA).
- Omgevingswet (vanaf 2022)

Idee voor betere samenwerking

En wat is dan onze plek hierin?

@BouwstenenvS

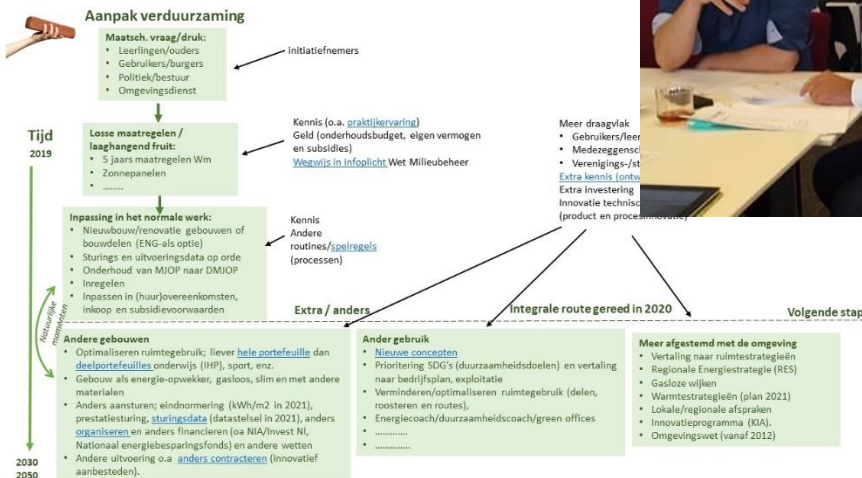
Hoe verder?

Eerste verkenning opties voor het Bouwstenen-platform

- doorgaan als nu (onduidelijke rol)
- zichtbaarder verankerd via adviesraad of als stichting of vereniging met eigen bureau of met het werk uitbesteed (duidelijker rol)
- opknippen en onder brengen bij VNG, PO-raad enz.
- opknippen en onder brengen bij Ruimte OK en ?
- onder brengen bij ander bedrijf (helemaal of in delen)
- fusie met Ruimte OK of andere organisatie
- stoppen

Aan de slag met uitwerking

2. Passende voorzieningen

Jurrien Brombacher

Toelichting op de zoektocht in Utrecht,
Herkenbaar? En wat is de vraag precies?

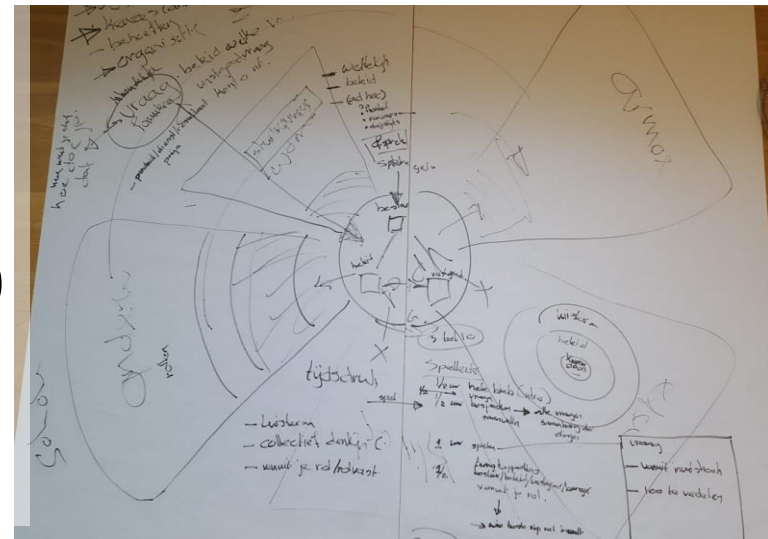
Vragen en activiteiten

Vragen aan:

- inbrengers agendapunt
- diverse netwerken
- mensen van buiten

Acties:

- bijeenkomst 1 april 2019
- cases?
- ontwikkelen tool

3. Verder professionaliseren

Marianne de Widt en Klaas Mast

Hebben we hetzelfde beeld?

Wat zet je in de markt?

Herkenbare vragen?

Onderhoud

Vragen:

- Hoe zorgen we er voor dat het energie- en klimaatbeleid op de rijdende trein komt? Welke wissels moeten we dan nemen?
- Hoe komen we tot resultaatgericht onderhoud; ook ten aanzien van energie en klimaat? Wat kunnen anderen ons hier leren?

Acties:

- Netwerk onderhoud
- Onderhoud als organisatievraagstuk; samen met TG en RPS (cases, bijeenkomst op 13 juni, uitwerking, resultaten jaarbijeenkomst).

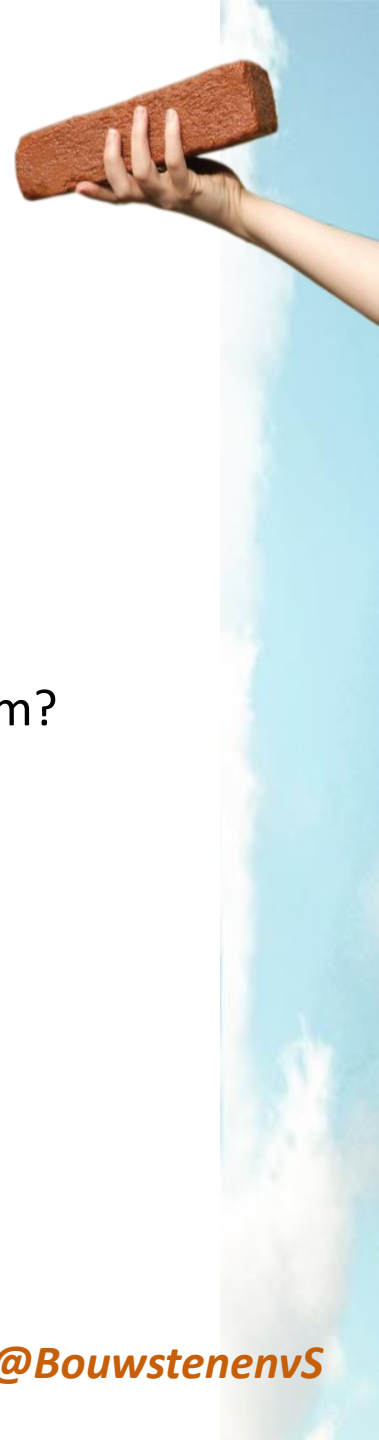

4. Informatiemanagement

Henk Hoogland
Jubileumjaar In Control

In Control 2019

Vragen

- Welke informatie mis je en zou je willen hebben om beter te sturen?
- Welke informatie is nu wel aanwezig maar niet toegankelijk?
- Welke informatie zou openbaar kunnen zijn (landelijk en gemeentelijk)?
- Welke koppelingen tussen informatie zou je graag zien en waarom?
- Welke informatie zou beter gestandaardiseerd kunnen worden?
- Is het een optie energiegegevens aan de BAG te koppelen?
- ????

Hoe te beantwoorden?

Activiteiten In Control

Opzet zoals vorig jaar

- Uitwerken vragen in groepen (welke?)
- Oproep aan partners een vraag op te pakken
- Besprekingen in diverse netwerken
- Bijeenkomst op ..... (draft)
- Overige activiteiten? Ideeën?
- Publicatie najaar(sbijeenkomst)

Verder

Te bespreken

- Reisje chefs (xx potentiële deelnemers)
- Thema, datum en suggesties programma volgende keer
- Jaarbijeenkomst
- Vragen tbv enquête 2019
- Young professionals

BOUWSTENEN

VOOR SOCIAAL

Wel thuis en tot ziens,
bijvoorbeeld op:

- 26 maart (Infoplicht)
- 9 april (Juridisch)
- 17 april (Onderwijs)
- Reisje chefs
- Bijeenkomst na zomer
- 28 november (jaarbijeenkomst)

@BouwstenenvS